

รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินในระดับดี:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

สุนันทา แก้วสุข

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

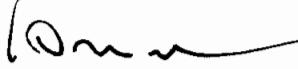
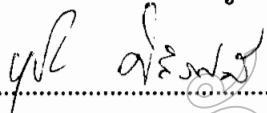
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

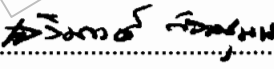

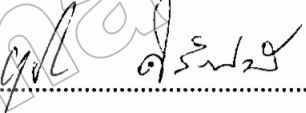

มีนาคม 2553

คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิบัณฑิตและคณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัณฑิต ได้พิจารณา
คุณวุฒิบัณฑิตของ สุันันทา แก้วสุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิบัณฑิต

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริณวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผา ศิริรัศมี)

คณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัณฑิต

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจติมวงศ์ วัฒนสุนทร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริณวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผา ศิริรัศมี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณวุฒิบัณฑิตฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แยมกสิกร)
วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนคุณฉวีนิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2551

ประกาศคุณูปการ

คุณภีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลง ได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผา ศิริวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณา ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยความดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมวงศ์ วัฒนสุนทร ประธานคณะกรรมการ สอบคุณภีนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล กรรมการสอบคุณภีนิพนธ์ ที่กรุณามาสอบปากเปล่าร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขทำให้ คุณภีนิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ วัชรวารการ นายคสภามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ที่ให้การช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชชาติ พ่วงสมจิตร ที่ให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้บริหารและอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านอธิการบดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัติ กลิ่นงาม คณะผู้บริหาร กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ขอขอบคุณอาจารย์ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจึงจนทำให้คุณภีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี

เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนหนึ่งได้รับทุนสนับสนุนการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอขอบพระคุณ ทั้งสองหน่วยงาน มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบคุณนายปราโมทย์ แก้วสุข สามี ที่คอยให้กำลังใจ ขอขอบใจนางสาว สุชานัน แก้วสุข ลูกสาว และอาจารย์กาญจนาภรณ์ จันทลา น้องสาว อาจารย์ ดร.ทิพย์วรรณ วณิชยากร และเพื่อนร่วมรุ่นนิสิตปริญญาเอก อาจารย์ ดร.วิสิทธิ์ สุขป้อม และเพื่อนร่วมงาน ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

อนึ่งคุณค่าและประโยชน์ที่จะพึงเกิดขึ้นในวงการศึกษาค้นคว้าจากคุณภีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเคารพมอบเป็นความกตัญญูตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์และผู้ที่มีพระคุณทั้งหลาย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ส่งเสริมให้ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีการศึกษาและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มาจนถึงทุกวันนี้

สุฉันทา แก้วสุข

48820631: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบ/ การประกันคุณภาพการศึกษา/ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

สุนันทา แก้วสุข: รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินในระดับดี: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (MODEL OF EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE OF THE UNIVERSITY AT GOOD LEVEL: A CASE STUDY OF NAKHON PATHOM RAJABHAT UNIVERSITY) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม, ก.ด., บุญผา ศิริรัตน์, Ph.D. 412 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และเพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ทำให้ผ่านการประเมินในระดับดี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ข้อมูลปฐมภูมิจึงรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย บุคคล 7 กลุ่ม รวมจำนวน 55 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยศึกษาจาก เอกสาร และเว็บไซต์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประกอบด้วย บริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อม ปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ ในการดำเนินงานหลักของมหาวิทยาลัย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร นักศึกษา งบประมาณ หลักสูตร และอาคารสถานที่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อกระบวนการที่ใช้ ซึ่งได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการบริการวิชาการ แก่สังคม รวมทั้งกระบวนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งทำให้เกิดผลผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ในทุก ๆ ด้านของกระบวนการ และอาจเกิดผลลัพธ์ ซึ่งได้แก่ ความศรัทธาของประชาชนต่อมหาวิทยาลัย และการสนองด้านกำลังคนของประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมได้ดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาตามปกติ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และดำเนินการโดยยึดหลักวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ได้จัดทำรายงานการประเมินตนเองทุกปี และทำการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกทุก 5 ปี และพบว่า ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ทำให้ผ่านการประเมินในระดับดี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร ปัจจัยทางด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยทางด้านบุคลากร ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านกายภาพ และปัจจัยทางด้านประกันคุณภาพ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม และปัจจัยด้านการเมือง

48820631: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: MODEL/ EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE/ NAKHON PATHOM RAJABHAT UNIVERSITY

SUNANTA KAEWSUK: MODEL OF EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE OF THE UNIVERSITY AT GOOD LEVEL: A CASE STUDY OF NAKHON PATHOM RAJABHAT UNIVERSITY. ADVISORY COMMITTEE: CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., BUPPHA SIRIRASSAMEE, Ph.D. 412 P. 2010.

The purposes of this research were to study the model of Educational Quality Assurance of Nakhon Pathom Rajabhat University and to find out some factors enhancing the execution of educational quality assurance of the university at good level. This qualitative research employed the three major methods of collecting data namely In-depth interview, Group interview and Nonparticipant observation. The primary data were collected from the fifty-five key informants divided into seven groups; whereas, the secondary data were collected by reviewing the pertinent documents and websites.

The result obtained from this research indicated that the model of Educational Quality Assurance of Nakhon Pathom Rajabhat University comprised of two main factors namely the Contexts and the Input. The Contexts of the model included the environment, the philosophy, the policy, the objectives, the vision and the strategic working plan of the university. In addition, the Input of the model included administrators, teaching staff, supporting staff, students, budget, curricular and infrastructures. It was found that all of these factors influenced both of the quality and quantity of the outputs of the six important processes namely the administration process, the teaching and learning process, the research process, the academic service for society process as well as the art and culture restoration process.

The factors also caused the trust of people as well as the human resource supply to the university.

It was also found that the Internal Educational Quality Assurance was considered part of the educational administration of the university. A committee was set to implement the Internal Educational Quality Assurance complying with the PDCA Cycle with four stages namely Planning, Doing, Checking and Acting. The university has done the Internal Self Assessment Report once a year and also the External Self Assessment Report once every five year. It was also found that two factors enhancing the execution of educational quality assurance of the university at good level namely: 1) the Internal Factors including the leadership of administrators, the organizational structure, human resources, technologies, organizational culture, physical factors and the process of Quality Assurance and 2) the External Factors including the socio-economy and the politics of the country.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	11
การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	16
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	86
ทฤษฎีระบบ.....	92
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	107
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	132
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	144
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	166
การเลือกพื้นที่ศึกษา.....	166
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	167
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	168
เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย.....	170

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	179
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	180
การสร้างรูปแบบและการตรวจสอบรูปแบบ.....	181
การสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	182
4 ผลการวิจัย.....	183
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาริบทและสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.....	183
ตอนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	270
ตอนที่ 3 ผลการศึกษายปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	312
5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	356
สรุปผลการวิจัย	356
อภิปรายผล.....	360
ข้อเสนอแนะ	369
บรรณานุกรม.....	371
ภาคผนวก.....	387
ภาคผนวก ก	388
ภาคผนวก ข	390
ภาคผนวก ค	393
ภาคผนวก ง.....	406
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	412

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เกณฑ์การให้รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์มบอลดริจ ในปี 1996 37
2	ความสัมพันธ์ของเกณฑ์กับประเภทของงาน/ ผลลัพธ์และคำอธิบาย 45
3	จำนวนตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจะได้รับการประเมิน จำแนกตามรายมาตรฐาน..... 71
4	การจัดกลุ่มสถาบันพิจารณาจากการกระจายน้ำหนัก 100 คะแนน ใน 4 พันธกิจหลัก 4 ด้าน 72
5	การเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) กับ การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) 82
6	ผลผลิตด้านต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ 129
7	สรุปแผนการเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 172
8	จำนวนข้าราชการครู รวมพนักงานอาจารย์ จำแนกตามคณะและตำแหน่งทางวิชาการ ที่ลาศึกษาต่อและที่ปฏิบัติงานจริงในปีการศึกษา 2548..... 202
9	จำนวนอาจารย์ จำแนกตามคณะ และระดับคุณวุฒิสูงสุด ในปีการศึกษา 2548..... 203
10	จำนวนอาจารย์ผู้สอน ที่เป็นข้าราชการครู พนักงานอาจารย์ ในปีการศึกษา 2548..... 203
11	จำนวนบุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำแนกตามประเภท ในปีการศึกษา 2548 204
12	จำนวนนักศึกษาจำแนกตามคณะ และระดับการศึกษา ในปีการศึกษา 2548..... 206
13	อาคารและห้องเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในปีการศึกษา 2548..... 214
14	การจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ปี 2548 จำแนกตามแผนงาน..... 224
15	การจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ปี 2548 จำแนกตามหมวดรายจ่าย 225
16	การจัดสรรเงินงบประมาณจากเงินรายได้ ปี 2548 จำแนกตามแผนงาน 226
17	การจัดสรรเงินงบประมาณจากเงินรายได้ ปี 2548 จำแนกตามหมวดรายจ่าย..... 227
18	การเปรียบเทียบตัวบ่งชี้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมกำหนด กับตัวบ่งชี้ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด ในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 - 2553) 282

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย	8
2 วงจรเคมีง	33
3 กรอบแนวคิดของรางวัลบอลดริจ	36
4 การตรวจสอบคุณภาพขององค์กรทางด้านการศึกษาตามแนวมัลคอล์ม บอลดริจ.....	39
5 โครงสร้างของระบบ ป้อนนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต.....	49
6 ระบบ ป้อนนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา....	50
7 ระบบบริบท ป้อนนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลกระทบ ในการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา	52
8 องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา.....	63
9 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก.....	67
10 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่มีบทบาทในการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก	81
11 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ของบราวน์และโมเบอร์ก	88
12 รูปแบบพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีระบบ.....	97
13 รูปแบบทฤษฎีระบบเปิดที่ใช้อธิบายระบบการจัดการศึกษา.....	99
14 รูปแบบของโรงเรียนตามแนวคิดทฤษฎีระบบที่ประกอบด้วยป้อนนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต.....	102
15 รูปแบบขององค์กรในฐานะที่เป็นระบบเปิด.....	103
16 รูปแบบระบบสถาบันอุดมศึกษา.....	104
17 รูปแบบระบบและกลไกการบริหารการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาตามแนวทางของ เลวิส และคัลลาส	106
18 รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของทบวงมหาวิทยาลัย	107
19 สรุปลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	182
20 โครงสร้างองค์กรการบริหารงานมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	190
21 รูปแบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.....	354
22 รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาในบริบทของไทย	355